

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 6 (371), година XXV

13 юли 2007 година

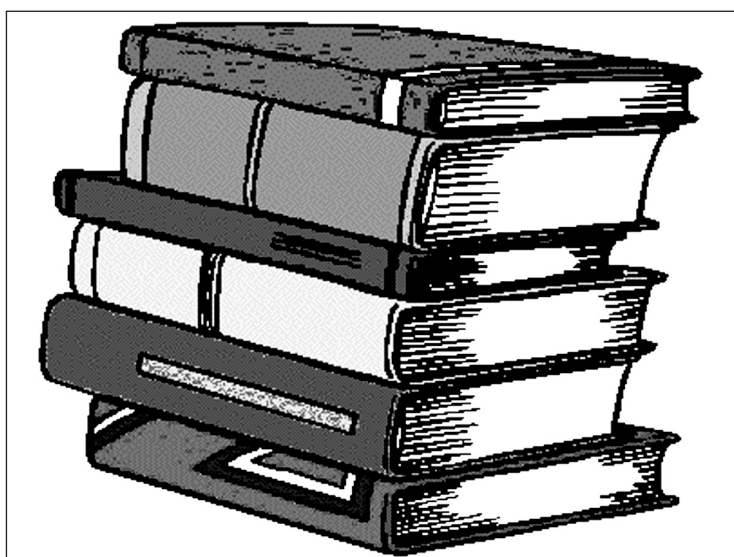
КАК СЕ ПИШЕ ЕСЕ ЗА ОТЛИЧЕН ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

ОТ КАКВО ЗАВИСИ
ЗАПЛАТАТА НА
АМЕРИКАНСКИЯ
ПРОФЕСОР?

НА СТР. 14

КОМПАКТДИСКЪТ
НАВЪРШИ 25 ГОДИНИ

НА СТР. 13

ИНТЕРНЕТ – СВОБОДА ИЛИ НАДЗОР?

НА СТР. 13

В Броя гетете още:

- ЩЕ ТЪРСЯТ ЗАГАДКАТА НА ВЕЛИКОТО ОКИСЛЕНИЕ
- ОТЛИЧНО ПРЕДСТАВЯНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ОЛИМПИАДА ПО МАТЕМАТИКА
- УРОЦИТЕ НА ИСТОРИЯТА: ПОЛИТИЧЕСКИ КОМПРОМИС
- МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА МЛАДИТЕ УЧЕНИ

УЧЕНИ ОТ ШЕСТ СТРАНИ УЧАСТВАХА В ШЕСТАТА ХИМИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

От 20 до 22 юни в Пловдивския университет се проведе Шестата химическа конференция, която беше с международно участие. Около 70 учени от България, Германия, Испания, Австрия, Турция и Колумбия се включиха в нейната работа. Организаторите от Химическия факултет предоставиха всички условия за пълноценното протичане на форума, на който работен език беше английският.

При откриването на конференцията в 6. аудитория проф. дхн Георги Андреев – заместник-ректор по наука и международно сътрудничество, приветства от името на университетското ръководство участниците, сред които имаше известни имена, а някои от тях дълго време сътрудничат с колегите от Химическия факултет.

Проф. Курт Вармуца от Техническият университет във Виена изнесе първия доклад, темата на който беше “Хеометрика на данни от масспектрометрични

изследвания, които се очакват да бъдат измерени до комета” (повече подробности за програмата и докладите може да намерите на сайта на ХФ). Последваха го проф. Питър Беер от Университета в Дуйсбург-Есен, Германия, д-р Ани Пашкова (възпитаник на ПУ, а понастоящем работи в престижен германски институт), проф. Антонио Каналс от Университета в Аликанте, Испания, проф. Димитър Цалев от Софийския университет. От Пловдивския университет с доклади участваха проф. Ге-

Участници в конференцията пред Университета

орги Василев и д-р Пламен Пенчев, но домакините взеха дейно участие не само в организирането, а и в обсъжданията, възникнали след докладите и по време на двете постерни сесии.

Съпътстващата програма също допринесе за високата оценка на конференцията – вечерта в “Малкия Бу-

нарджик” и разходките в Стария град вероятно ще накарат голяма част от гостите да си спомнят за Пловдив с хубави чувства, които да ги върнат в Университета при следващите международни изяви на Химическия факултет.

“Пловдивски университет”

„МЪЛЧАНИЕТО“ НА ПРОФ. АСЕН КАРТАЛОВ

През последните години проф. Асен Карталов издаде няколко книги, носещи имена на различни социални и морални категории – завистта, самотата, академичната свобода. “Мълчанието” е последната от тях. В нея са включени три студии – “Мълчанието”, “Графоманията” и “Изборът”, връзката между които е обусловена от насочеността им към изучаване на човека в различните му състояния, фиксирани в заглавията на студиите.

В началото на книгата проф. Карталов е подбрал няколко сентенции за мълчанието, които много добре илюстрират неговите размисли в книгата:

“Хората се учат как да говорят, а главната наука

е как и кога да мълчат.”

Л.Н.Толстой

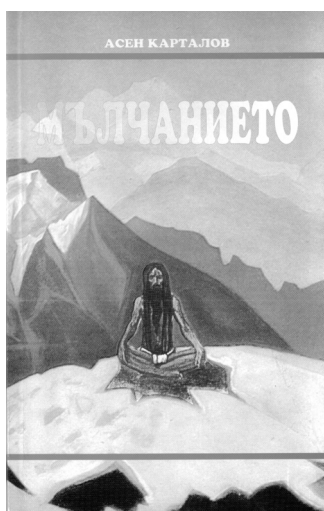
“На човека са нужни две години, за да се научи да говори, и шестдесет години, за да се научи да мълчи.”

Л. Фойхтвангер

“Светът е толкова бърз, че още не съм срещал човек, който да говори не повече, а по-малко, отколкото е нужно. Половината от нашия живот отива в говорене.”

Монтен.

В предговора на книгата проф. Карталов заявява: “Има и немалко хора, които не усещат, не познават силата и красотата на мълчанието.” Оттук авторът тръгва и развива своите идеи, свързани с едно явление, което стигна своя апогей през последните две десетилетия – графоманията. Появиха се

толкова много “писатели”, които имат самочувствието, че без тяхното “творчество” светът ще остане непродвет и необяснен.

Изборът. Извън себе си човекът е зависим от много неща, но той има една уникална личностна характе-

ристика – правото да избира. Това състояние съпътства човека през целия му живот. Когато възможността за избор получи своята реализация, ние можем да съдим за измеренията на дадената личност. Тук става дума за свободата на личността, включително и за свободата да избираш и свързани с това отговорности.

Публикуването на тези студии в отделна книга за автора е продиктувано от една познавателна и образователна потребност, свързана с изучаването на човека във всички реални и възможни посоки, от което да се ползват неговите студенти, на които той преподава философска антропология.

Тильо Тилев

ВЪЛНОВИЯТ ГЕНЕТИЧЕН КОД

Съвременните биолози могат да се разделят на два вида – “геноцентрици” и “епигенетици”. Първите настояват, че в подредбата на “буквите” в “текста” на ДНК е записано всичко – цялата информация, необходима за растежа, развитието и съществуването на организма. “Епигенетиците”, напротив, смятат, че ДНК не е всичко и за формирането на живото същество са потребни и други, епи-генетични или над-генетични фактори. Всъщност, този съвременен спор е продължение на древната дилема – дали всичко е предвременно заложено в нас, или имаме възможност за свободен избор и промяна?

Един интересен опит за нетрадиционен отговор на този древен въпрос е концепцията на руския учен Пьотр Гаряев за вълновия генетичен код.

Гаряев е доктор на биологическите науки, член на Руската академия за алтернативна наука РАЕН, автор на статии, книги и монографии. Учение то му за вълновия характер на генетичната информация обаче се приема нееднозначно сред научната общественоост. Нетрадиционноно мислещите учени са много заинтригувани от идеята, докато по-консервативните се изкушават набързо да я обявят за псевдонаучна. Къде е истината? Може би трябва да мине малко време, теорията да “отлежи”, да бъде проверена и тогава ще се разбере дали може да послужи като нова парадигма, която ще революционизира биологията, както твърди авторът. В предисловието към своята книга “Вълновият геном” той пише, че в генетиката е настанало време за преоценка на ценностите, което вероятно ще има взривен характер – нашите представи за генетиката стремително бързо ще се изменят.

Какви са основните идеи в теорията на Гаряев за вълновия генетичен код?

Той предлага нов вариант на генетиката, наречена “вълнова генетика”. Според него, “класическата” генетика не може да обясни някои страници

Още от началото на развитието на клетъчната биология, учените са удивени от свръхсложния, хармоничен и саморегулиращ се начин, по който функционират живите същества. Всяка клетка е вселена, съставена от безброй взаимодействащи си молекули, полета, състояния... И колкото повече научаваме за финото устройство и действие на клетката, толкова повече въпроси възникват.

ефекти, които се проявяват, например, при въвеждане на чужди гени в организмите, което е практика при модерните технологии за рекомбинантна ДНК (генното инженерство). Според Гаряев, генетичният код е устроен по-сложно, отколкото предполагат генетиците – ДНК наистина е текст, но не в метафоричен, а в буквален смисъл, а това не се взема предвид в трансгенните технологии. Внедрявайки в ДНК чужди гени, се получават напълно неочаквани и непредвидими от “старата” генетика резултати. Трудно е обаче да се спрат трансгенните технологии, защото в тях са замесени интересите на големите корпорации.

Самата ДНК, според Гаряев, представлява лазерна холограма, холограмен запис на информация, която се разчита по сложен начин, като се възпроизвежда не само текстовия, но и пространствения (геометричен) модел на съществото. Текстът и изображението са някак скрити, втъкани в ДНК и се разгръщат при разчитането на генетичната информация. Хромозомите на човека (и на другите многоклетъчни организми) са устроени подобно на холограми от течен кристал – т.нар. течокристален хромозомен континуум. Течните кристали от ДНК със своето разположение създават многобройни динамично изменящи се холограми. Следствията от този модел, според Гаряев, са много съществени. В този холографски модел хромозомите разчитат сами себе си, като излъчват лазерна светлина с различна дължина на вълната. Съществено тук е, че самата ДНК е лазер – тя има свойствата да излъчва лазерна светлина

(кохерентни биофотони) с определена дължина на вълната. Така се проявяват образи, които всъщност са електромагнитни светлинни холографски конструкции. Те служат като план за изграждане на организма. При холографското прочитане на хромозомния апарат възникват два образа – звуков (текстов) и геометричен (картинен) – образа на бъдещия човек. Но, заявява Гаряев, това не означава, че в оплодената яйцеклетка вече има готово мънищо човекче. Структурата на организма се изгражда постепенно, на пластове.

При това, според Гаряев, при лазерно-холографското взаимодействие се генерират не обикновени електромагнитни, а торсионни полета. Всички биохимични съставки на клетката – ДНК, белтъци, метаболити – са оптически активни структури, те могат да завъртят плоскостта на поляризираната светлина в определена посока. Това завъртане именно е ключово при създаването на торсионното поле. Преди повече от 20 години Гаряев се среща с авторите на теорията за торсионните полета – физиците Акимов и Шипов. Именно те го насочват към идеята, че в предаването на генетичната информация вероятно съществува торсионен момент.

Гаряев твърди, че пренебрегването на холографския принцип на кодиране на генетичната информация може да доведе до трагични последици. Например, при въвеждане на чужд ген се променя не само текста на ДНК, но и самият холографски образ, кодиран в хромозомите. Появяват се нови, непредвидени програми, които могат да доведат до синтез на нетипични, често ток-

сични или потенциално канцерогенни вещества.

Според Гаряев всеки генетичен апарат, включително човешкият, има една основна характеристика – квантова нелокалност, т.е. всички клетки и хромозоми на организма са свързани “безжично” с мигновена връзка, т.е. периодът от време за контакт е равен на нула.

Екипът на Гаряев конструира лазерен биогенератор, базиран на биоквантовите процеси в хромозомите и клетките. Според учените този малък уред е способен да възстановява увредени холографски матрици на живи същества и така да лекува болести като например диабет, да забавя стареенето и да предизвиква регенерация на клетките! Учените от екипа твърдят, че с помощта на лазерния биогенератор са успели да прочетат холографската информация от задстомашната жлеза на новородени мишлета и да я предадат на разстояние (засега са достигнали разстояния на предаване до 20 км) на мишка, болна от диабет, при което последната е била излекувана!

Според Гаряев и неговия екип новата технология ще революционизира борбата със стареенето, като продължителност на живота от 800-1000 години е напълно възможна! Нещо повече, Гаряев твърди, че теоретично физическото безсмъртие е възможно, ако приемем, че животът в някакъв смисъл е биохимична реакция, която може да протича теоретически безкрайно дълго време, ако отпадните продукти се извеждат от системата и постоянно се зареждат изходните реагенти.

Идеите на Гаряев звучат многообещаващо, но в същото време доста спорно за много от учените. Може би са необходими още нетрадиционни изследвания, за да се докаже или отхвърли лазерно-холографският модел на генетичната структура. Възможно е някои от тези идеи да послужат като основа на генетиката на бъдещето...

Текста подготви
гл. ас. Евелина ДАСКАЛОВА

КАК СЕ ПИШЕ ЕСЕ ЗА ОТЛИЧЕН ВСЯКО ВРЕМЕ РАЖДА СВОИТЕ ГЕРОИ

ТАНЯ ПЕТРОВА

Има една мисъл, която знам от ваятеля на словото Валери Петров: “Времето и вечността са брат и сестра. И тъй като вечността е безплодна, тя отнема и приютава рожбите на времето”. Така те стават герои. Но едва ли има готова формула за геройство. Или си роден под Витлеемската звезда, или – не. Постижимост ли е да – си – герой, или предопределеност?

Докато пътува от времето към вечността, човекът гради опорните оси на своето битуване. За да създаде илюзорната стабилност на сегашността. Отвъд тази привидна овладяност, която упражняваме над екзистенцията, стоят неизвестните времепространства на небитието. Там някъде, след живота, остават неувоените знаци на отвъдността. Страхът от небитието често запълва смисъла на героиконасочения акт. Героят остава в живота под особената форма на помненето. Той е носител на колективната почит и мемоарната обвързаност.

Особената поставеност на героя в надвремето всъщност е единствената форма на безсмъртие, изобретена от човечеството. Извън алхимическите смеси и бленувания Философски камък човекът е превърнал славата в изява на вечния живот. Като “притежател” на безсмъртието героят напуска активните пластове на битието си в сегашността, за да овладее статично-легендарните параметри на отвъдживеенето.

Ако е вярно, че жи-

вотът е приятен, а смъртта – спокойна, и единствено смушаващ е преходът между тях, то, оказва се, този преход е мечтаната порта към безсмъртието. Затова геройски загиналият става обладател на легендарно-песенното. Като Ботевия лирически Аз. Стремещът към неприменност в славата обаче е създал едни от най-комичните, а и най-трагични моменти в световната история. Летописите помнят Херострат и Наполеон, Александър Велики и Луи XIV... Задържането в страниците на историята често е и тислесавно-егоистична приумица. Защото геройството освен предопределеност може да бъде и самоцел.

Има герои хора, но има и герои нации. Във Вазовия роман “Под игото” например. Априлското въстание затвърждава този епохален статут на българите. Геройството е преди всичко емблема – на едно дело, на една епоха или на една история. То е акт на свръхдействителност, на нещо свръхзначимо по посока на едно отвъдпритежаване на битието. Героят владее ориентири на своето време (или ги създава) – като Лермонтовия “герой на нашето време”, – за да го притежава или за да го използва в целите на безсмъртието.

Геройството, разбира

се, може да бъде иронизирано, защото епохите раждат много мними идоли и много притворни поклонници. Като Вазовия Кардашев, който лови героите на епохата. Критериите за геройство твърде бързо сменят своето съдържание. Предосвободенската епоха в българската история е с “висока производителност” на героизъм. Защото е висок и идеалът на “българското племе”. Когато времето и з ч е р п в а смисъла си в етично-естетичен план, тогава н а с т ъ п в а царството на угрозата, на “мъртвите души”, чиито герои умъртвяват живота, наместо да оживяват в смъртта.

В литературата, а и в кинолентите на битието ни често в герои се превръщат “малките хора” – когато извършат висок акт на човешкост или когато оцеляват майсторски в баталиите на живота. Защото има времена, в които оцеляването е геройство, анонимно геройство, родено в безмълвна борба в и със света. Вапцаров го е казал – в своята “История”.

Геройството според мен е преди всичко нагласа на духа, готовност да понесеш безстрашно отговорността да си безстрашен. Макар че според Марк Твен храбрец е не този, който умее да бъде господар на страха си. Геройството е не само

На предварителния изпит по български език четирима кандидат-студенти получиха пълни шестцици. Предлагаме ви две есета от техните работи.

творческа, обществена или историческа активност. То е и човешка отговорност. А и търпимост към изпитанията на славата. Защото немалко герои оцеляват в “битките”, но е и вярно, че много повече духовна сила е нужна в мигове на триумф, отколкото в нещастията.

За да се осъществи, геройството се нуждае от правилни прочити. От историко-легендарното знание, че най-високите класове първи биват ожънати. Защото да изпревариш времето в една пророческа обвързаност със смислите на битието е като закодиране на истината, като сдобиване с “отложена” слава. Като Иисусова Голгота.

Сигурно геройството като поведенческа стратегия е необходимо на човечеството. Иначе колко би осиротяло митологичното ни знание без Херакъл, Язон, Тезей?! Геройството е и дидактика. То е модел, подражание в доброто. И дали само? Днес си имаме “Алея на славата” с героите на нашето време. И все пак нека търсим своите идоли не само в лъскавите “златни телци”. Геройството днес е да спасиш себе си от щампите, да мислиш. Защото, оказва се, мисленето си остава най-истинската форма на свобода!

НА ИЗПИТА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК? ВСЯКО ВРЕМЕ РАЖДА СВОИТЕ ГЕРОИ

ТЕОДОРА МИХНЕВА

Няма нищо, което да е така отдалечено, че да не бъде достигнато, или такова, което да е така скрито, че да не бъде намерено. Няма незаменими хора, има неповторими; няма невъзможни цели, а само трудно достижими...

Няма дори време, а само човешки животи, които измерват собствените ни мисли. Няма вчера, днес или утре – променя се само Аз.

Кой съм Аз? Тривиалното питане на героя в пиесата „Живот“, белязала края на първото действие и осмислила драмата във второто. Търсенето на отговор е сюжетната фабула, а кульминацията е смъртта в неизвестност. Тъжен финал, пада завесата, сценичната роля е за другия, новия актьор.

Кой съм Аз? Смисъл търся в думи, в дела, в човешки погледи и в росата от сълзи, в ръце от надежди. Смисъл в малките, прости неща, в тези наши мерки за времето. Аз съм героят на снощната драма, днес съм просто статист. Аз съм ге-

роят на вашето „вчера“, а може би и на тяхното „утре“?! Да, аз съм героят на старото време, премерено с няколко мига усмивки, аплауз и после... после пак съм сред вас, но не съм героят, а вашето вчерашно Аз.

Размисъл за смисъла на героя. Какъв е той – силен, горд, смел? Той е пародия, той е комедия, но запомнете – той е герой, защото Вие мислите за Него като герой, дори само в минутите на сценична игра. Тази вечер героят е друг, с друг образ и други слова, а вашето „утре“ се превръща в „днес“, вашето време отмерва живота ви.

Времето няма бряг и подслон, то е нашият дар от безкрая, а моят живот е само поредна пиеса на сцената Време. Аз съм вчера,

днес или утре, аз съм Човекът. Онзи с устрема към звездите или другият, прегърнал спомена за мечтите си. Аз съм героят на времето, когото вие познавате от пиесата.

Всяко време има свои герои, всеки герой има своето време. Всеки човек има своето време, всеки човек е герой със съдбата си. Просто понякога завесата пада преди героят да е представил себе си и човекът остава чужд, непознат, но все пак герой, защото е живял и е бил частица от времето.

Героят е този, открил неоткриваемото и постигнал недостижимото; този, който е не само неповторим, но и незаменим; този, достигнал простора на времето и превърнал се в част от вечността. Той е Човекът, за ко-

гото няма окови, а само смисъл – смисълът да живееш, за да бъдеш героят на сегашното време, роден в миналото и завинаги жив в бъдещето.

Всяко време ражда своите герои, а героите са просто хора, дръзнали да бъдат себе си в пиесата на собствения си живот.

Кой съм Аз? Аз съм героят на моето време, аз съм времето в плът и в разум, аз съм дихание на вечността!...

...Край на монолога, пада завесата, премиерата жъне успех. Героят изчезва, увяхват букетите, но той е там, той е частица от времето. Той е в спомена, в ума и в сърцето, побран в пращинки на чувства и лъчи на сутрешен залез. Героят е този, когото времето помни, а хората са тези, които носят в себе си времето и измерват с всеки дъх необятните простори на живота, за да продължат хода на неизвестното и да разкажат с душите си как човекът се ражда човек, а умира Герой!

УЧЕНИ ВЪЗНАМЕРЯВАТ ДА РАЗКРИЯТ ЗАГАДКАТА НА ВЕЛИКОТО ОКИСЛЕНИЕ

Двама норвежки геолози възнамеряват да започнат сондиране на докамбийския слой на почвата в Карелия и Колския полуостров. Това трябва да изясни картината на геоложките и други процеси, довели до оформянето на Земята в днешния ѝ вид.

Виктор Мележик (Victor Melezhih) и Айво Лепланд (Aivo Lepland) от Норвежката геоложка служба (Geological Survey of Norway) възнамеряват да

вземат проби от слой на литосферата на възраст 2-2,5 млрд. години. Главната загадка, която учените се надяват да разкрият, е причината за „Великото окисление“. То представлява рязко повишаване на нивото на кислорода във въздуха и водата, довело до възникването на богата на кислород атмосфера и защитен озонов слой.

Признаци за Великото окисление са разпространението на сулфати, вместо на сулфиди, разпространението

на оксидите на желязото с висока степен на окисление и др. Засега Великото окисление е слабо изучено, въпреки значимостта на процеса, довел до изменение на съдържанието на кислород в атмосферата.

„Какво се е случило преди 2 млрд. години? – пита Айво Лепланд – Повишила се е активността на фотосинтезиращите вещества ли? Или повърхността на Земята е станала по-окисленна?“

„Какви процеси са съп-

ровждали Великото окисление и какво му е оказвало влияние?“ – добавя Виктор Мележик.

В периода от юни до ноември тази година учените ще направят 15 дупки с дълбочина от 100 до 500 метра на Колския полуостров и в Карелия. Разработката е в рамките на проекта Drilling Early Earth Project (FAR-DEEP), за който вече са отделени 6 милиона норвежки крони.

НОВИЯТ ПРАВОПИСЕН РЕЧНИК И НЯКОИ

Гл. ас. д-р Теофана ГАЙДАРОВА

По въпроса за членуването на имената от мъжки род е допуснато несъответствие в предговора на *“Нов правописен речник на българския език”* и в частта, озаглавена *“Принципи и правила на правописа и пунктуацията в българския език”*. На стр. 12 се твърди, че *“е ограничена употребата на пълната членна форма при някои категории собствени имена в географски и селищни названия от типа на Хисаря, Предела, Леденика, с което те се изравняват в това отношение с прякорите и прозвищата /Казака/”*.

Същевременно на стр.30 се препоръчва употребата само на кратка или само на пълна членна форма в зависимост от съответния изговор, без да е ясно какъв точно изговор се визира – диалектен, на автора или някакъв друг. Като пример са посочени прякори и прозвища на лица от типа на Иван Бухала, Теньо Казака, Петър Кривия; Краличът, както и географски имена (главно на местности) – Хисаря, Юндола, Предела, Леденика, Хисарлъка, Превала, Джендема, Клептуза, Лонгоза; Долът.

На следващата страница обаче (стр.31) в раздела, посветен на морфологичната употреба на главна буква, в забележка към точка 24.1. четем, че *“прозвищата (прякорите) от м.р. имат само форма с кратък определителен член. Апостола е най-българският герой.*

Всички го очакваха, но Даскала така и не дойде”.

Във „второто издание на речника“ (поставяме го в кавички, защото никъде не е отбелязано, че речникът претърпява второ преработено издание) тези несъответствия са отстранени без коментар. Съвсем ясно е, че това е нередно и че създава допълнителни недоразумения.

Този частен въпрос, свързан с членуването, не е еднозначно решен и в литературата по въпроса. Някои автори, като П. Пашов например, препоръчват прякорите (прозвищата) да *“се пишат по един и*

същ начин, както са били създадени от автора или от народа, независимо от синтактичната им служба. Така че трябва да се напише например “Моканина погледна към шосето”, макар че “Моканина” е подлог, а пък “Заловили Апостолът на свободата”, въпреки че “Апостолът” в случая е пряко допълнение”. (Пашов 2000, стр.61).

В *“Речник по български език”* на Станчева, Александрова и Иванов пък на учениците се препоръчва да членуват прозвищата и прякорите само с кратък определителен член (стр.239).

Именно новият правописен речник трябваше да разреши този въпрос еднозначно, но той продължи създадената неяснота по въпроса.

Може би по-разумна е препоръката за употреба само на краткия член, защото така формулираният принцип за *“съответен изговор”* доста трудно би се приложил от неспециалистите.

А по този въпрос няма единство и в произведенията на нашите класици. Иван Вазов например употребява само пълния член (*Краличът*), Йордан Йовков – само краткия (*Петър Моканина*), а в произведенията на Елин Пелин прякорите и прозвищата се членуват според синтактичната позиция (*Лазар Дъбака и Лазар Дъбакът*).

Другият проблем касае членуването на съществителните имена, образувани с наставки *–ар* /*–яр*/. Речникът препоръчва съществителните имена, чийто завършек само

формално съвпада с деятелната наставка *–ар*, да се членуват с твърдия вариант, например *букварът, пазарът, катинарът*. Тук може да се спори и за това, че например в *буквар*, *–ар* е не просто формално съвпадащ завършек, а наставка, но тук няма да коментираме проблемите на словообразуването.

В школските и в практическите граматики е прието при членуването на съществителните имена, завършващи на *–ар*, *–яр*, да се използва като разграничителен показателят *лица/нелица*. *“Всички съществителни за лица (деятели), образувани с наставка –ар или –яр, се членуват с –ят, –я... Щом не става дума за човек, а например за птицата глухар, трябва да членуваме съществителното име глухарът, глухара”*. (Пашов 2000, стр. 64-65).

В това отношение в словника определено липсва единство, което би могло да се постигне, ако коректно се прилага правилото.

Например:

1. *глухар, глухарят, глухара; глухари /двама и т.н./ глухари /лице/*

глухар, глухарът, глухара, глухари /два и т.н./ глухара /птица/ (стр.245)

2. *голишар, голишарът, голишара; голишари /двама и т.н./ голишари /лице/*

голишар, голишарът, голишара; голишари /два и т.н./ голишара /малко птиче/ (стр.247).

3. *жътвар, жътварят, жътваря; жътвари, /двама и т.н./ жътвари /лице/*

жътвар, жътварят, жътваря; жътвари /два и т.н./ жътваря /насекомо/ (стр.323)

4. *рибар, рибарят, рибаря; рибари /двама и т.н./ рибари /лице/*

рибар, рибарят, рибаря; рибари /два и т.н./ рибаря /птица/ (стр.798)

В този смисъл независимо от това, дали определени езиковеди смятат една или друга

форма за правилна или погрешна, за остаряла или съвременна, правописният речник кодифицира определена норма и я налага като задължителна. А от речниковите статии ясно личи не единството на колектива, а мнението на отделния автор.

По тази причина се налагат и проблеми, свързани с отделни думи и форми.

Така например е необяснимо защо сред определено застъпените форми с *ф* на глагола *джафкам, джафна, джафвам, сджафкам, сджафкам, разджафкам, отглаголните съществителни джафкане, сджафкване, наджафкване, разджафкване, междуметието джаф*, можем да открием в словника и глаголи с правопис *джавам, изджавам, изджавам, наджавам, наджавам, поджавам* и отглаголни съществителни *джавкане, изджавкване*, без да става дума за дублетност.

Също така не е ясно защо забележката към точка 9.4. от правилата за двойните съгласни противоречи на словника. В забележката изрично е отбелязано, че *“Във формите, образувани от прилагателното имен /от израза имен ден/, съгласната н също се удвоява: именният /ден/, именни /дни/, именник, именница”* (стр.26), а на стр.383 в словника е фиксирано: *“имен, именият, имения; имени /дни/”*.

Защо в словника е оставена само думата *заслепление*, след като, ако се позоваваме на речевата практика, много по-често употребима е *заслепение*. Наред с това са оставени дублети от типа на *земмер* и *землемер*, втората от които е определено архаична.

Същото можем да кажем и за прилагателното име *проверочен*, срещано и в сложната дума *контролно-проверочен*, което определено предизвиква недоумение у носителите на езика, тъй като в практиката битува съвсем ес-

ЧАСТНИ ПРАВОПИСНИ ПРОБЛЕМИ

тествената форма *проверовъчен*, образувана от съществителното име *проверка*, аналогично на *тренировъчен* (от *тренировка*), *застраховъчен* (от *застраховка*), *бомбардировъчен* (от *бомбардировка*), *командировъчен* (от *командировка*).

Кое е наложило също така премахването на дублета *залици* и оставянето на *зальци* като единствена правописно вярна форма, след като речевата практика отдавна е изхвърлила *залици* и е приела *зальци* може би по аналогия на *потомци*. И макар *зальци* да е в синхрон със съответното правило, ако приемем критерия употребимост, трябва да приемем и формата *залици*. Още по-голямо учудване предизвиква формата *момъци*, която категорично противоречи на разговорната практика.

Същевременно именно речевата практика кара авторите да допускат форми на *-ме* в окончанията за I л.мн.ч. сег.вр. при глаголите от I и II спр. от типа на *пишете*, *четете*, *ходиме*, *говорим* в неофициалния стил на общуване. Съгласни сме, че именно практиката е много верен критерий за развойните тенденции в езика, но той трябва последователно, а не изборно да се прилага или пък да обслужва определени диалектни потребности.

Нашите наблюдения показват например, че в речевата, а и много често в писмената практика при съществителни имена на *-изъм* се предпочита изпадане на *ъ* в бройната форма. Става дума за кодифицирани форми от типа на *два архаизма*, *два механизма*, *два организма* и т.н. Това не е намерило място в речника, но би могло да се помисли за осъвременяване на това правописно и правоговорно изискване.

Друг правописен, разбира се, и правоговорен хаос цари в употребата на бройните форми. Съвременният български

книжовен език има една характерна особеност: след числителни имена и *няколко*, *толкова* и *колко* съществителните имена от мъжки род, означаващи нелица, приемат специфично окончание за множествено число *-а*, *-я*, наречено бройна форма (*два прозореца*, *четири стола*, *няколко телефона*). Всеизвестно е, че горепосочените окончания не се използват за съществителни имена, означаващи лица (т.е. *пет кандидата-президента* е не книжовна форма срещу книжовното *петима кандидата-президенти*). Тези форми отдавна са предмет на обучение и въпреки това масовата практика показва несистемно и непоследователно прилагане на това привидно ясно, лесно и категорично правило. Такива грешки се допускат

както в разговорната практика, така и в националните радиотелевизионни изяви, и в печата. Например: *Сто и петдесет рокера от Пловдив участват в похода. В мисията изпращаме трийсет и пет войника. Двама кандидата-президента ще отидат на балотаж. Във всички подобни случаи се изявява източнобългарското диалектно въздействие, което не прави разлика между лица и нелица при употребата на бройната форма. Но тук си задаваме въпроса откъде идва източнобългарското диалектно влияние в новия правописен речник? Защо в него присъстват форми като *двама сина*, *двама фена*, *двама кочияша*?*

Смятаме също така, че затруднения предизвиква следното правило, свързано със закона за променливо *я*:

“3.2.3. В подчинените съставки на сложни думи, съдържащи променливо *я*, върху които не пада главното ударение, променливото *я* преминава в *е*: *беломорски*, *белокос*, *белослатински*, *деснофлангови*, *неколкократен*, *големокалибрен*, *железобетон*, *снегочистване* и т.н.

Забележка. Когато второстепенното ударение върху първата част на сложната дума е

ясно доловимо (раз-

редката е моя), *я* не се преглася в *е*

няколкократин, *тяснопартиен*, *дясноориентиран*, *прякоотговорен*.” (стр.21)

Надеждността на критерия яснодоловимост е много съмнителна и подобно правописно упътване трудно може да се прилага. В сложните думи от този тип говорим винаги за едно второстепенно ударение (което обикновено стои на първо място в думата) и едно главно ударение, заемащо най-често втора позиция. Ясната доловимост предполага навярно уеднавяване на двете ударения по сила и евентуално полуслято или разделно писане на съответните думи.

При всички случаи така формулираното правило ще затрудни и обърка носителите на езика. Друг е въпросът,

че форми от типа на *деснофлангови*, *големогабаритен*, *неколкократен* и др. подобни се изговарят якаво от голяма част от българите.

В словника всички сложни думи с *неколко*, *няколко* са признати за дублети (стр.553) например *неколкоминутен* и *няколкоминутен*, *неколкократен* и *няколкократен* и т.н. *Големогабаритен* и *големокалибрен* са оставени само с *е*; *деснофлангови*, *десноцентристки*, но: *дясноориентиран*; *тесногръд*, *теснолинеен*, *теснолинейка*, *теснонос*, *тесноредов*, но: *тяснопартиен*, *тясноскроен*; *левосектантски*, но: *лявовъртящ* и т.н.

Необяснимо е също така изпускането на *л* в съществителни имена, образувани с наставката от турски произход *-лък* /*-лук*/ от типа на *майсторлък*, *бабаитлък*, *пашалък*. Става дума за *дембелък* и *даскалък*, в които *л* от наставката е изчезнала. Явно тук е приложен фонетичният правописен принцип. Това не е станало обаче със съществителното *пискюлия* например.

Недоумение предизвиква отпратката (вж. *резилia*), направена на буква *о* при глаголите *орезилia*, *орезилiaвам*, след като на буква *р* липсват както глаголът *резилia*, така и съществителното име *резил*.

Могат да се посочат и редица други примери в това отношение. Струва ни се, че авторите на “Нов правописен речник на българския език” трябва да обърнат сериозно внимание на противоречията и да ги коригират, за да се избягват недоразуменията в писмената практика. Преиздаването на речника също би трябвало да се отбелязва коректно и да се отстраняват забелязаните пропуски и нарушения. Но така се елиминират предходните издания, което също създава определени неудобства и неясноти.

Доц. д-р ЮЛИЯ НИКОЛОВА СТАНА ПОЧЕТЕН ГРАЖДАНИН НА СВИЩОВ

Доц. д-р Юлия Николова – преподавател по възрожденска литература във Филологическия факултет, беше удостоена със званието “Почетен гражданин на Свищов”. Събитието предполагаше и времето – тържествената сесия на общинския съвет се проведе на 24 май. Мотивите за удостояването на доц. Николова с това високо звание са свързани с дългогодишната ѝ научна, преподавателска и изследователска работа, както и за нейната отдаденост на Свищов.

В приветственото си слово кметът Станислав Благоев заяви: “Три са нещата, с които особено се гордея – че Свищов и гражданите му успяха да възстановят църквата “Св. Троица”, че обединихме усилия в изграждане Паметник на дарителите и третото – че доц. Юлия Николова създаде книгата “Достойно ест”, която служи на свищовци като библия. Благодаря Ви, че съумявате да предадете онзи свищовски дух, оставил следа в световната цивилизация.”

Доц. Юлия Николова с ключа на Свищов. Тя е в компанията на председателя на общинския съвет и кмета на града

Кметът връчи на доц. Николова символите на града и картина от свищовския художник Иван Бонев, който е бил неин ученик.

Развълнуваната Юлия Николова отговори: “Благодаря за удоволствието да присъствам на тържествената сесия на общинския съвет в най-светлия ден на почит към сло-

вото и духовността. Приемам за изключително висока чест удостояването ми със званието “Почетен гражданин”, осъзнавам сериозността на моралната отговорност и живея с убеждението, че то е израз на уважение към всички ония безкористни деятели на българската хуманитаристика, които ратуват за благото на

града и са пробудили в душите на свищовци желание да творят добро чрез силата на знанието и словото. Държа в ръцете си ключа на един град, в който завинаги остава заключено сърцето ми.

Моя приятелка ми подари стара книга от бащината си библиотека. На първата ѝ страница с неравен, но четлив закръглен почерк е изписано: “1872-ра мая 2-ри, Свищов, почтен град”. Този документ е от 135 години. Обръщайки се днес към хората и града, имам основание да считам, че нищо не се е променило и не може да се промени в тази оценка. Гордея се, че съм почетна гражданка на такъв почетен град.”

Редакцията на вестник “Пловдивски университет” поздравява доц. Николова за присъденото високо звание и ѝ пожелава да съхрани своя възрожденски дух и енергия.

“Пловдивски университет”

СТУДЕНТСКИ И ДОКТОРСКИ ЧЕТЕНИЯ ПО ФИЛОСОФИЯ

Георги ДОБРИКОВ

В края на месец май, в рамките на четири дни, Студентският съвет и Философският дискуссионен клуб към Философско-историческия факултет, съвместно с катедра “Философия и етнология”, организираха студентски и докторантски философски четения. Мероприятието е част от съществуващата вече традиция докторантите по философия в страната да се събират в гр. Пловдив в последната седмица на месец май, което се случва за шести пореден път. Тази година за пръв път към тях се присъединиха и студентите по философия. На

поканата за четенията откликнаха и студенти от Софийския университет “Св. Климент Охридски”. Те бяха представени от студенти, обучаващи се в специалностите философия и богословие. При докторантите освен участници от СУ се извиха и колеги от Великотърновския университет.

Под сенките в чаровния двор на Ламартиновата къща младите философи представиха свои разработки в различни области на философското познание. Оказа се, че най-голям интерес предизвикаха проблемите, свързани с византийското богословие, където и броят на докладите

бе най-голям, както при студентите, така и при докторантите. Не бяха подминати обаче и представителите на съвременната философия. Обект на сериозни дискусии станаха проблеми в трудовете на Декарт, Шюц, Юнг, Кант, Хегел и др. Палещото майско слънце сякаш допринесе близо двадесетте докладчици и аудиторията да проведат разгорещени дискусии, както по самите доклади, така и по въпроси, възникнали в последвалите обсъждания.

Освен чисто научна семинарът имаше и друга цел. За разлика от докторантите по философия в страната се ока-

за, че студентите в тази специалност поддържат твърде ограничени контакти помежду си, което превърна срещата в крайгълен камък за техните бъдещи запознанства. Организаторите се надяват четенията да бъдат обект на още по-голям интерес през следващите години.

Изказваме специални благодарности на Студентския съвет на Пловдивския университет, който подпомогна финансово мероприятието, както и на колегите ни от Студентския съвет на Философския факултет в Софийския университет “Св. Климент Охридски”.

УРОЦИТЕ НА ИСТОРИЯТА ПОЛИТИЧЕСКИЯТ КОМПРОМИС

Гл. ас. д-р Симеон КАЦАРОВ

Урок I

Франция. 1944 г. – интензивните военни действия на Втората световна война продължават на територията на страната, липсва действащо правителство, страната е раздирана от чистки срещу “колаборационистите” (сътрудниците с германските окупатори и правителството във Виши), американското командване предвижда да въведе окупационен режим във Франция. В този момент в Републиката има четири политически фактора, които са играли важна роля в Съпротивата и имат ресурси да изведат Франция от кризата. Това са: Френската комунистическа партия (ФКП), Френската социалистическа партия (ФСП), Народно-републиканското движение (НРД) и ген. Шарл дьо Гол. Между тях обаче съществуват идеологически, исторически и личностни различия. Дьо Гол има вродено недоверие към левицата (ФКП и ФСП), а между социалисти и комунисти съществуват големи различия, които дори общата съпротива срещу германците не успява да преодолее (социалистът Ги Моле заявява: “Комунистите

не са на ляво, те са на Изток”. НРД също изразява открито своята антикомунистическа насоченост, а ФСП не се отнася благосклонно към десните партии. Всички те обаче през 1944 г. се обединяват в полза на Франция. Те търсят и намират допирни точки между си – идеите на Съпротивата, Републиката и просперитета на Франция. Сфор-

Шарл дьо Гол

мира се правителство, начело с ген. дьо Гол. Скоро са постигнати и първите резултати: от септември 1944 г. републиканското правосъдие поема щафетата от “спонтанната” чистка на колаборационистите, съюзниците се отказват от плановите си да окупират Франция, и дори тя получава

Авторът запазва правото на всеки, който не е съгласен с така поднесените “уроци”, да ги сподели с читателите!!! Всяка прилика със съвременни лица и събития не е случайна!!!

окупационни зони в Германия и в Берлин, а също постоянно място в ООН. Основите на политическото развитие на Франция са положени и страната започва своето възстановяване. Така коалицията изпълнява основната си задача и започва да се разпада. На 20.01.1946 г. дьо Гол подава оставка, а през 1947 г. ФКП също напуска коалицията. Идва времето на политическите противоречия.

Урок II

Италия. Въпреки че през 60-те год. страната преживява невиждан икономически просперитет, след 1973 г. обаче тя започва да страда от платежен дефицит и хронична инфлация, това предизвиква чести правителствени кризи. През юни 1975 г. се провеждат местни избори, на които значителен успех постига Италианската комунистическа партия (ИКП). През 1976 г. този възход на комунистите се потвърждава и на парламентарните избори, те стават втора политическа сила (34,4%). Изборите са спечелени от Християн-демокра-

тичната партия (начело с Джулио Андреоти), но те не получават необходимото им правителствено мнозинство – 38,7%. Още през 1963 г. ХДП се “отваря” към левицата и сформира коалиция с Италианската социалистическа партия (ИСП), но през 1976 г. дори и тази коалиция няма мнозинство (9,7%). Провеждането на нови избори е недопустимо, те ще доведат до същите резултати и още повече ще влошат и политическата, и икономическата обстановка в Италия. Така се стига до компромис, немислим до този момент, компромис, направен както от ХДП, така и от комунистите. Дж. Андреоти съставя правителство на малцинството, което е подкрепено от ИКП. Все пак не се стига до “исторически компромис” – комунистите нямат свои представители в правителството. Това положение се запазва до 1979 г., когато обстановката се стабилизира и двете партии продължават старата си идеологическа борба.

ОТЛИЧНО ПРЕДСТАВЯНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ОЛИМПИАДА ПО МАТЕМАТИКА

98 студенти от 18 висши училища участваха в Националната студентска олимпиада по математика, която се проведе от 1 до 3 юни в Созопол. Състезателите бяха разделени на три групи, а за отборното класиране се вземаха точките на най-добре представилите се трима студенти от съответното ВУ.

Пловдивският университет се представи с 10 студенти от Факултета по математика и информатика в най-силната група “А”, класирайки се на второ място.

Първи са представителите на Софийския университет, а на трето място е Икономическият университет – Варна. Следват Великотърновският, Русенският и Шуменският университети.

За второто място на ПУ допринесоха Иванка Николова, Михаела Гергова и Радка Колева, които спечелиха и сребърни медали в индивидуалното класиране. Бронзови медали индивидуално заслужи Лиляна

Шаркова, Димитър Коленцов, Христина Недкова и Вилислав Радев. Добро беше представянето и на останалите наши участници – Лейла Шабан, Георги Златев и Мария Георгиева. Поздравления за всички “олимпийци” и за техните ръководители: гл. ас. д-р Темушка Пенева, гл. ас. Асен Христов и гл. ас. Йордан Елिटропов.

“Пловдивски университет”

25 години от епохата на CD

Преди 25 години компакт-дискът престана да бъде само ново изобретение и се превърна в стока за масово потребление. С това настъпи краят на ерата на грамофонните плочи и аудиокасетите в музикалната индустрия.

Новата технология беше разработена от концерните Philips и Bayer с участието на звукозаписната компания PolyGram. Легендарният шведски квартет ABBA първи записа своя албум Visitors, който беше и последен за групата.

РЕДКИТЕ РАСТЕНИЯ В БЪЛГАРИЯ:

Проф. д-р Стефан СТАНЕВ

По сенчестите прагове и влажни каменливи сипеи в Рила, там, дето често пълзят мъглите и тегнат тъмни облаци, расте рилският равен – едно от най-старите лечебни растения в Европа и един от най-редките представители на българската реликтна флора. Близък родственик на бурена пача трева, на прозявения лапад и водното пиперче, с невзрачните си зеленикави цветчета и грубоватото стъбло равенът не буди възхищението на любителите на красивите цветя. Само приосновните му листа, яйцевидни и големи, надминаващи 30 см в диаметър, предизвикват интерес и почуда. Но малцина в наши дни са виждали равена. Събран от незапомнени времена като ценна билка, сега от него са останали броени екземпляри, закътани на няколко места в планината, далеч от туристическите пътеки и човешки погледи.

*

Дълга и предълга е историята на рилския равен. Никой не може да каже кога най-напред хората са узнали за целебните свойства на неговите корени и кога са започнали да го отглеждат из градините на стария континент. Писмените сведения от античността говорят, че римляните са знаели и ценели тази билка, наричана от тях “рапонтикум” (понтийски корен), а в книгата на прочутия гръцки лекар Диоскорид (живял през I в. от н.е.) коренът на “ра”, познат още от гърците като “реон” или “риам”, е сполучливо нарисован и свойствата му на ефикасно слабително средство са дадени подробно. Векове след Диоскорид в писанията на старите автори отново се появили сведения, че в началото на XVI в. във венецианските аптеки се продавали корени от рапонтикум, донесени тук от далечния Константинопол, а самото растение се отглеждало из градините на Италия, Англия и други страни в Западна Европа. Коя е истинската му родина, никой не знаел.

Само Диоскорид споменавал в книгата си, че расте в земите отвъд Босфора.

Така било до 1612 г., когато натуралистът Проспер Алпинус от Падуа направил първото ботаническо описание на рапонтикума и отбелязал, че го е отглеждал в градината си от екземпляр, подарен му от неговия добър приятел Францискус Красус. Дългогодишен лекар в Рагуза (Дубровник), Фр. Красус знаел, че ценната билка расте в диво състояние

добавяли, че растението рапонтикум, съобщено и наричано от Диоскорид, е идентично с описаното от тях и Пр. Алпинус и расте спонтанно в тракийската планина Родопи, наричано там от турците равенд. Пак същото било и растението, което се отглеждало из градините, а корените му се продавали в аптеките. Сам Пр. Алпинус съобщавал, че той и други негови познати добре различавали рапонтикума от сродната по външност и целебност билка “рабарбарум” (чуждестранен корен).

rhaponticum, под което той е познат и сега, и отбелязал, че обитава земите на Тракия, Скития и Азия. В конкретния случай великият природоизпитател допуснал неточност, смесвайки под това име няколко вида от рода Реум с различно географско разпространение. Ботаниците след него още повече задълбочили грешката му, за да се стигне накрая до всеобщото убеждение, че реум рапонтикум расте само в Азия². Но в края на миналия век се случили две събития, които станали причина да бъдат изровени потънали в забравя сведения на Диоскорид, Алпинус и други автори и отново да се заговори за родината и разпространението на рилския равен.

През лятото на 1893 г. пражкият професор Й. Веленовски получил от приятеля си в България В. Стрибърни поредния пакет с грижливо събирани и хербаризирани растения. Едно от тях, с грамадни листа и зеленикави цветчета, особено силно привлякло вниманието на Веленовски – дотогава не му се било случвало да види нещо подобно. Стрибърни го уведомявал, че е откъснал растението от малка примитивна градинка край Рилския манастир, където монасите години наред го отглеждали като билка и го наричали равен или ревен. Те му казали, че доскоро равенът е растял и по скалите на Елени връх, но там вече е бил изкоренен от пастирите. По-нататък Стрибърни пишел, че на другия ден, минавайки край Сухото езеро, видял наоколо твърде много екземпляри от същото растение.

Веленовски бързо установил, че се отнася за някой представител от род Реум и същевременно бил твърде озадачен – възможно ли е това? Видовете от този род не са разпространени в Европа, а предимно в Сибир и Централна Азия. С известно съмнение той дори определил растението като вида *Rheum ribes*, но за находището му отбелязал, че е наблюдавано в стара кул-

Божимир Давидов (21.II.1870 - 16.X.1927)

Роден във Варна. Завършва гимназия и естествена история в София (1893). Учителства във Варна, Шумен, Габрово, Самоков и София. По време на т.нар. “университетска криза” през 1907 г. 4 месеца е професор по ботаника в Университета. От 1922 г. до смъртта си завежда Ботаническия отдел при Естествоисторическия музей в София.

С големи заслуги към просветното дело, Б. Давидов се налага като един от най-добрите наши ботаници в началото на века. Освен флористични приноси пише и едни от първите статии с фитогеографски характер у нас, между които “Опит за проучване на средиземната флора на предбалканските земи” (1905), “Крайморските пясъци в Южна България и тяхната растителност” (1911) и др.

в Родопските планини и след неколнократни опити накрая успял да се сдобие с жив материал от нея, донесен му направо от “местностите около изворите на Хеброс” (Марица). Така той могъл да изпрати през 1608 г. един екземпляр на Проспер Алпинус, който с големи грижи го отглеждал в градината си, където предизвиквал “всеобщ интерес”. И други учени наскоро след Пр. Алпинус писали за рапонтикума, правили му по своему описания, спирани се на лечебните му свойства и

Тя била донасяна от Китай през индийските пристанища и още знаменитият венецианец Марко Поло описва наблюденията си за масовото събиране на тази билка в далечната страна Тангут¹. Същевременно Пр. Алпинус смятал, доверявайки се на сведенията на италианските търговци и лекари в Скития, че рапонтикумът расте и по тези места.

Сто и петдесет години по-късно бащата на съвременната систематика на растенията Карл Линей дал на рилския равен научното име *Rheum*

РАВЕНЪТ – ДРЕВНАТА РИЛСКА БИЛКА

тура и подивяло в околностите на Рилския манастир. Очевидно Веленовски не е можел да допусне естественото разпространение на равена в Рила. Това схващане и сега има последователи сред ботаниците.

Три-четири години по-късно унгарският ботаник Апад фон Деген попаднал в архивите на известния си колега Виктор Янка на едно писмо отпреди двадесетина години, което силно го заинтригувало. В писмото руският ботаник К.И.Максимович съобщавал на В. Янка, че се е заел с разработката на рода Реум и споделял трудностите, които срещал с вида реум рапонтикум. Той бил почти сигурен, че под това име са смесвани няколко близки вида, защото в описанията на различните ботаници се съдържаха твърде много противоречиви данни за белезите и разпространението му. Накрая Максимович се интересувал дали Янка по време на ботанизирането си из България преди две години не е събрал това растение в Родопските планини, тъй като според Пр. Алпинус и други стари автори, то растяло в Родопите, край изворите на Марица.

Писмото на Максимович, съпоставено с неотдавнашното съобщение на Веленовски, подсказало на Деген, че може би се отнася за едно и също растение, около което има някаква тайна, и той се заел с разгадаването ѝ. След близо едногодишно ровене из биб-

лиотеките Деген успял да издири всичко писано за равена от Диоскорид до Веленовски и публикувал много интересна статия за неговата история, благодарение на която сега ние знаем това, което вече разказах. Останало само да се изясни дали реум рапонтикум се среща освен в Рила, още и в Азия и ако е така, откъде произхожда материалът, описан от К. Линей. По-късно било отговорено и на тези въпроси.

*

През първите десетилетия на нашия век равненът бил намерен на няколко места из Северозападна Рила и от българските ботаници. Първ от тях бил Божимир Давидов, по онова време директор на гимназията в Самоков. Три-четири пъти той попадал на усамотени неизвестни находища на равена сред скалите, събрал материал за хербарий и пренесъл живо растение в Ботаническата градина. Фактически Б. Давидов е първият ботаник, видял рилския равен в естествената му среда. На посоченото някога от В. Стрибърни място около Сухото езеро се оказало, че расте не равненът, а алпийският ла-

пад, който по вегетативни белези може да бъде стрешен с него.

След Давидов равненът бил намерен на още едно място в Рила по време на ботаническа екскурзия в планината, водена от проф. Николай Стоянов.

Направените от английския ботаник У. Търил сравнения между рилските екземпляри и оригиналното растение на К. Линей показали, че те са напълно идентични. Установе-

но било също, че азиатските представители, смятани за реум рапонтикум, са грешно определени видове. По такъв начин се потвърдило, че типусът на Линей пряко или косвено (от култура) произхожда от България,

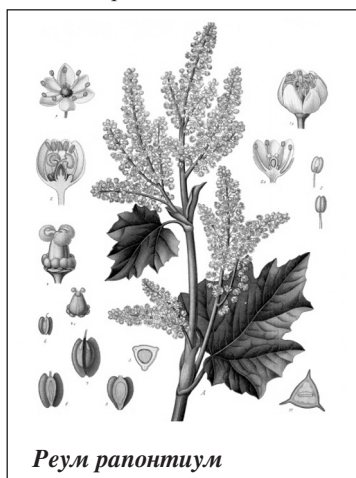
от Рила планина. Извършено то междувременно в Русия подобно проучване на целия род Реум, при което били използвани голям брой хербарийни образци от различни части на неговия ареал, също потвърдило, че въпросният вид не се среща другаде освен в Рила и следователно е ендемит за тази планина.

Независимо от тези изследвания и старите писмени сведения и сега някои ботаници продължават да поддържат мнението, че макар равненът да се среща в Рила, вероятно се отнася за подивяло старо културно растение от азиатски произход. Според тях видовете, разпространени в Азия, не са още достатъчно добре познати и се нуждаят от допълнителни по-подробни проучвания. Има обаче още един факт, който не намира обяснение от гледище на тази теза – характерът на местообитанията на равена в Рила. Извършените преди 50 години от Н. Стоянов наблюдения върху находищата на растението (някои на десетки километри от манастира) и

екологичните условия, при които то се среща (влажни скалисти места), съпроводени с фитогеографски анализ на придружаващите го видове (между които например червено и планинско омайниче, сибирски лук, алпийска солданела и др.), водят до извода, че местообитанията на равена не могат да бъдат находища на подивяло културно растение, а на древен, реликтен вид, остатък от терциерната растителност по нашите земи.

За най-голяма изненада на ботаниците през 1973 г. равненът, смятан дотогава за рилски ендемит, беше съобщен от проф. Ролф Нордхаген и за... Норвегия (планината Онстадберг, в най-югоизточната част на големия Согне фиорд). Подробните морфологични, цитологични, екологични и други проучвания на проф. Нордхаген³ не дават никакво основание за съмнение в принадлежността на норвежкото растение към *Rheum rhaponticum*, както и в неговото естествено разпространение в Онстадберг, т.е. като диворастващо, а не подивяло културно растение, отглеждано някъде наблизо. Остават ненапълно изяснени въпросите как, кога и откъде е дошъл реум рапонтикум в Норвегия⁴. Най-сигурен отговор на тях може да дадат палеонтологичните изследвания. Подобни изследвания и у нас също ще хвърлят светлина върху първоначалния ареал на равена, върху неговата възраст и други фитогеографски проблеми.

Макар сега рилският равен да не е така търсен, както някога, и да е сред първите в списъка на защитените растения в България, в нашето време на масов туризъм и засилващ се интерес към билките опасността от унищожаването му не е избягната. Необходимо е определен район от Северозападна Рила – там, където се намират последните му находища, да се обяви за защитен или пък да се вземат някакви специални мерки за опазването му.

Реум рапонтикум

¹ Район В Китай. През XVIII и XIX в. оттук били изнасяни големи количества корени от тангутския равен (*Rheum thunguticum*). Растението било въведено в култура, но както вносът, така и отглеждането на този и някои други азиатски видове равен са станали значително по-късно от запознането на европейците с корените и културата на рилския равен.

² В този смисъл въпросът бил окончателно решен с излизането на т. VI от класическото съчинение на А. дьо Кандол "Prodromus Regni vegetabilis" (1857) («Увод в растителното царство»), в който равените са разработени от добрия познавач на рода К. Майснер. За разпространението на рилския равен той посочил Сибир, Алтай, Байкалието и Даурия, позовавайки се на старите руски ботаници, които от своя страна са отнасяли към описания от К. Линей *Rheum rhaponticum* различни други азиатски представители на рода.

³ Своята голяма и хубава статия той е посветил на акад. Н. Стоянов.

⁴ Там той не може да бъде смятан за терциерен реликт, тъй като по време на кватернерните залеждания Скандинавия е била скована от ледове и терциерната растителност е загинала. В това отношение флората на Балканите е била значително по-слабо засегната, с което се и обяснява сравнително големият брой терциерни реликти в сегашния ѝ състав, в това число и равненът в Рила.

ИНТЕРНЕТ – СВОБОДА ИЛИ НАДЗОР

Таня МАНДАДЖИЕВА

Създаването на Интернет първоначално за нуждите на американските военни сили, а по-късно – адаптиран и оформен и за всички останали хора и институции, бележи нова част от историята на света и човечеството. Глобализиращото се общество вече не може без него. Той става неразривна част от всеки делник, всяка безсънна нощ пред монитора или просто – „нашият домашен любимец“.

Но дали достъпът до всякакъв тип информация, възможността за контакт с около 400 милиона компютъра и респективно лицата, стоящи пред монитора от всички точки на планетата, е най-голямото постижение на съвременното общество? Дали това ни освобождава, или напротив – ограничава? Свобода ли е глобалната мрежа или ловък метод за надзор и манипулиране от страна на създателите ѝ и хората, чийто живот е посветен на нейното развитие и усъвършенстване?

За мен няма еднозначен отговор на този въпрос. Интернет е свобода и надзор, той е информация, но не обезпечено знание, той е комуникация. Той е метод за транспортиране на информацията – един съвременен и бърз транспорт, станал неотменна част от живота на новия човек.

Това, което знам със сигурност, е, че дали ни харесва, или не, Интернет е част от съвременността ни, а ние самите оформяме информационното общество на новия век. Където телекомуникациите, политиката, образованието, професионалната реализация и всички останали аспекти от живота ни зависят в определена степен от участието или неучастието на този невидим партньор (или враг?).

Да си призная, трудно възприех компютъра и Интернет като нещо задължително за владение и употреба за мен, за един млад човек. Причината беше липсата на живия контакт, онова усещане при разминаването на погледи, ръкос-

тискането, усмивката или нервното напрежение, което никаква връзка, била тя и най-високоскоростната, не може да ти даде пред трепкащия в синьо монитор. И възможността да бъдеш подведен, излъган и употребен – да, Интернет е свобода – тук всички са красиви, богати, преуспели...

Постепенно започнах да опознавам новия си „приятел“. Първоначално плахо, след това породилият се в мен интерес ме тласна към все по-пощателно изучаване и разбиране (или поне опит) на смисъла и нуждата от присъствието на Интернет в живота ми. Така достигнах и прочетох интер-

„...защото за човека светът почива върху вътрешните желания, изкуство, измама, оптика, нужда от чувство за реалност и перспектива.“

Ницше

на система (или липсата на такава), неговата лична и уникална индивидуалност. Защото всичко изглежда просто – Интернет е нормално произведен продукт, следствие на човешкия прогрес, материализиран връх на познанието. Той трябва да носи улеснение, да бъде полезен на съвременните хора в техния напрегнат и зает живот. Дотук добре.

До намесата на човека. На съвременния Номо Nevroticus, чиито стремления към „по-добър“ живот, върхова реализация и себеосъщест-

зултат с натискането на един бутон. А с улеснението идва и появата на мързел, закъняването на завидна част от човешките умения и сетива за сметка на развиването на нови, разбира се, по-необходимите за модерния Номо Sapiens такива. Той се адаптира, научава се да използва компютър, постепенно Интернет влиза в мобилния му телефон, достига се момент, в който не може да си представи (и просто не го прави) живота без него. И о, ужас – мрежата изчезва. Доставчикът пести от необходимите ремонти, но се оправдава с лошото време, а съвременният човек е в шок и гледа хипнотизирано съобщението, че не може да бъде намерен сървър...

В такива моменти идва замислянето, доколко тази интерактивна свобода ни е направила подвластни на присъствието си. Как доброволно сме станали нейни подчинени и може би дори не става въпрос за надзор на делата ни, а дори за възникване на несвобода.

Но такава е днешната реалност, а Интернет заема централно място в нея. Имаме избор – да се подчиним, адаптираме и поне се опитаме да използваме тази новосъздадена възможност за свобода за себе си и личното си усъвършенстване, еволюиране. Или да се противим и да бъдем оставени в миналото. А може би избор няма. Остава дилемата – дали да опознаем глобалния свят на информационните технологии и да го накараме да работи за нас, или да измислим друг начин за справяне с новата фаза на съвременността.

„Индивидуалността, а не принципите, движи света.“ С този цитат искам да завърша размишленията си относно Интернет и неговата роля като

Таня Мандаджиева е родена в Пловдив, завършила е с отличен успех гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ с хуманитарен профил - литература и английски език. По време на обучението си е участвала в олимпиади по литература и философия на местно ниво. От 2001 г. е студентка в ПУ „Паисий Хилендарски“, като през февруари е завършила и успешно положила държавния си изпит за специалност „Биология“, а в момента продължава с магистратура „Микробни биотехнологии“. Есето, което ви предлагаме е отличено в конкурса „Ново поколение“.

вюто с един от вицепрезидентите на Google и един от създателите на архитектурата на Интернет Винт Сърф, доброволно приел почетния пост на ИТ (ИТ) съветник на президента Първанов. Господин Сърф обяснява, че смисълът на Интернет, така както са го създали неговите „родители“, е пълната свобода на достъп до всякакъв тип информация без ограничения. Той се противопоставя на желанието на редица прогресиращи в сферата на ИТ-технологиите да принудят хората да заплащат голяма част от услугите в Интернет – да ограничат свободата им. От това негово изказване следва, че Интернет е свобода. А опасността от появата на надзор идва от нас, хората, от нашите желания и разбираня. Не случайно започнах този текст-разсъждение с цитата на Ницше. Тези негови думи насочват към човека и неговата същност, неговата ценност-

вяване водят до изкривяване на понятията – свобода, справедливост, чест и т.н. Причините са много – обстановката в световен мащаб. Множеството икономически кризи, военни действия, класовото разделение и всички останали, случващи се неща. Човешкото съзнание търпи промяна, започва да цени материалното повече от духовното, да предпочита кариерата и изкачването по върховете в бизнеса пред създаване на семейство, приятели, пред общуването. Може би хора ще ме оборят чрез подчертаването, че Интернет е най-вече – комуникация, и тогава да – хората общуват. Но вече не смело, а някак си „страхливо“ – пишат e-mail, вместо да се обадят или срещнат с човека, обект на общуването. В съвременния свят всичко е максимално концентрирано в „полза“ на индивида, с минимум разход на енергия и максимален ре-

ПРЕМИЕРА

„ВТОРА ЦИГУЛКА. СТРОШЕНИ ХЕРМИ“

ОТ ВЛАДИМИР ЯНЕВ

ТАЗИ КНИГА

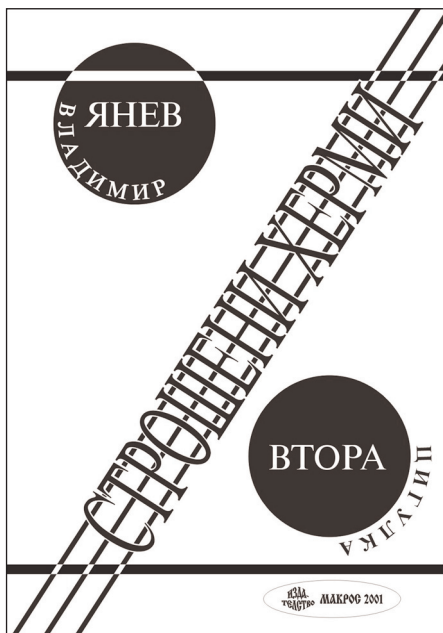
е своеобразно продължение на „Цигулката на Енгр. Строшени огледала“ (2000). Заглавието ѝ не отбелязва само факта, че е следваща. Тя представя един, който винаги е бил втора цигулка, без това да го наскърбява. (Отчаянията му имат друга природа.) Той обича музиката. Хубаво му е в оркестъра. Няма време за интриги – мъчи се да свири по-добре, да надмине вчерашния себе си, без да го забравя или да му се надсмива. (Всъщност понякога му се надсмива, но така постъпва и с днешния себе си.) Независимо от обичайната представа за него, този човек се взема насериозно – често се пита кой е, защо е, ала не намира точни отговори. Повечето хора не го познават, не им трябва да знаят за него, а и той не се е узнал. Знае само, че не завижда на първите цигулки, че облажава неколцината виртуози.

Скромно ли изглежда това?

О, доста нескромен съм – виждам две момчета след петдесетина години. Те обитават някакъв таван, пишат стихове и четат книги. Един ден едното момче изненадва другото с намерена отнякъде „цигулка“. Известно време ѝ се дивят... (Някога съквартирантът ми Кирил Кадийски откри в антикварната стихосбирка на Ник. Вас. Ракитин. И досега харесвам плевенския поет. За мен стиховете му не са изсъхнали листа, а стръкчета трева.)

Едва ли ще има такива две момчета, невероятно е, но защо да си отнемам невероятното? „И как нашел я друга в поко-

На 14 юли от 18,00 ч. в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ ще се състои премиерата на поетико-фрагментарната книга на Владимир Янев „Втора цигулка. Строшени херми“. Ето какво казва авторът за нея.

лень, читателя наиду в потомстве я” – Баратински.

Седем години лежат между издаването на първата и втората „цигулка“. Смятам тези книги за най-моите. Адресирани към духовно близки хора, те ми спечелиха още неколцина приятели. Ако съумея да изб-

рета и „Последна цигулка. Строшени надежди“, ще смятам незавършеността си завършена. И ще се надявам на двете момчета от тавана.

На задната корица на книгата съм дал следното

ОБЯСНЕНИЕ

Моя си, но аз твой ли съм
Твой съм, ала наистина ли си моя
Заедно в краткия ми живот
И в твой – малко по-дълъг

Което си ти, съм аз
И което не съм – ти си
Ти си по-красивата, аз – по-силният
Издържах всичко – дори теб

Ти, по-добрата, сега ме напускаш
Ще се отдадеш на неколцина
Ще им е хубаво с теб
После ще те забравят

После ще съм мъртъв
После ще си мъртва
После две момчета ще те изровят
И ще се чудят кой съм
И аз се чудя кой съм

Много ли те изненадвах, книго?
Ти много ме изненадвах, книго!
Дълго те търсех, книго, и те намерих.
Намирам те за чудесна и се намирам...

ИНТЕРНЕТ...

ОТ СТР. 12

символ на свободата и едновременно с това – на несвободата. Интернет е оръжие, създадено от и за човека, оръжие за усъвършенстване и проправяне на пътя към един модерен, по-добър свят. За мен това трябва да е смисълът. И тук се намесваме ние, хората, с ярките си индивидуалности и дарбата да взимаме решения, да правим избор. И именно проявата на съзнателен избор би дала конкретен отговор – свобода или надзор. Ако ние решим, може да бъде и двете, но нека не забравяме основния смисъл – човек сам кове съдбата си и създава своите граници, своите свободи и несвободи – изборът е важен и личен. От нас зависи!

КОНКУРСЪТ ЗА ПРЕВОД ОТ РУСКИ

Във връзка с обявяването на 2007 за Международна година на руския език Катедрата по руска филология, под егидата на Посолството на Руската федерация, организира конкурс за превод. Право на участие имаха млади хора на възраст между 17 и 25 години. За превод бяха подбрани разказът на Андрей Макаревич „Сам овца“ и сонетен венец от поета Сергей Калугин.

Журието, съставено от преподаватели по руска литература и по руски език, след като разгледа представените текстове, реши да не присъжда първа, втора и трета награда. С поощрителни награди бяха отличени преводи-

те за проза на:

- Кристина Бузова – IV курс, РФ, ПУ „Паисий Хилендарски“
- Маргарита Карапеткова – X клас, ЕГ „Иван Вазов“
- Ивелина Мечкарова – X клас, ЕГ „Иван Вазов“.

Поощрителна награда за превод на поезия получи Вера Бачурова – II курс, РЕЗЕ, ПУ „Паисий Хилендарски“.

На наградените честито, на останалите – успех в следващия конкурс!

“Пловдивски университет”

МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА МЛАДИТЕ УЧЕНИ

Един атрактивен научен форум събра млади учени от България, Македония, Гърция, Полша, Молдова, Италия, Швейцария и Англия в Дома на учените в Стара Пловдив. От 14 до 17 юни тази година там се провежда Международна конференция на младите учени.

Това е второ издание на организираната преди две години Балканска конференция на младите учени. Успешното протичане на Балканската конференция и стремежът към европейска интеграция се превърнаха в сериозен стимул за сближаване на младежи от различни страни, осигурявайки възможност за контакти и самостоятелна изява при представяне на резултатите от тяхната научна дейност.

Главен организатор на конференцията беше Клубът на младите учени към Съюза на учените в Пловдив. Активно съдействие оказаха съюзното ръководство и пловдивските вузове – ПУ „Паисий Хилендарски“, Аграрен университет, ВМИ, УХТ. Мероприятието премина под патронажа на кмета на Пловдив д-р Иван Чомаков.

Голям интерес предизвика пленарният доклад на проф. Антоан Вайс (Университет във Фрибург, Швейцария) „Елементарните частици в огледалото на

„Между „своето“ и „чуждото“, или за европейските пътища в усвояването на знанието през Българското възрождение“, с който

Участници в конференцията в Дома на учените

пространството и времето: Нарушаване на дискретната симетрия“. На много достъпно за широката аудитория равнище той успя да ни въведе в микросвета и да изясни проблема материя-антиматерия. Чл.-кор. д-р Чавдар Руменин от БАН в доклада си „Иновациите и българският път към Европа“ дискутира пътя от научната идея до нейното въплъщение, както и законодателството, защитаващо научните открития. Пленарната сесия беше закрыта от доклада

проф. д-р Диана Иванова (ПУ „Паисий Хилендарски“) изпрати послание към българските слушатели: когато приемаме „чуждото“, да не забравяме „своето“, а да го ценим и съхраняваме.

Работата на конференцията продължи под формата на орални и постерни сесии в секции от различни научни области: „Естествени науки“,

„Стоматология“, „Обща медицина“, „Психомедицина“, „Неврология“, „Аграрни науки“, „Езикознание, литературознание, изкуство и религия“, „Икономика и мениджмънт“, „Педагогика, психология, социология“. Разнообразието от представените доклади затрудни селекцията на най-добрите. С общо одобрение на секционните ръководства и участниците 14 доклада на млади учени (включително представители на Пловдивския университет) бяха отличени с грамота за най-добро представяне.

Участниците в конференцията отнесоха със себе си топлина от гостоприемството на пловдивчани, спомени от наситения с приятни разговори, емоции и танци коктейл в градината на Дома на учените, разходката из Стара град с посещение на известните музеи и автентични ренесансови къщи, екскурзията до Бачковския манастир.

На добър час в „дебрите на науката“ ни пожела проф. Запрянов с авторска изложба от карикатури по темата.

Гл. ас. д-р Тодорка Димитрова - председател
доц. д-р Красимира Чакърва - заместник-председател
(Клуб на младите учени към Съюза на учените, Пловдив)

ЗАПЛАТАТА НА АМЕРИКАНСКИЯ ПРОФЕСОР ЗАВИСИ ОТ ПРЕДМЕТА, КОЙТО ТОЙ ПРЕПОДАВА

Американската Асоциация на професорите стигна до извода, че през 2006 и 2007 година заплатите на преподавателите в американските вузове е нараснала с най-бързите темпове за последните 5 години.

Средно заплатите са се повишили с 3,8%. Но ръстът на благосъстоянието на работещите във вузовете е неравномерен и зависи от много

фактори.

В по-добро състояние се оказали преподавателите от държавните университети и коледжите, а работещите в частни и спонсирани от религиозни структури учебни заведения получавали по-малко. На свой ред заплатите на ректорите на коледжите и университетите се повишили с 35%, докато тези на преподавателите – само с 5%.

Нивото на заплащане на професора зависи от предмета, който преподава, съобщава Washington ProFile. Възнаграждението на преподавателите по английски език и литература е взето като базисно за сравнение – т.е. то е равно на 100%. Професорът по правни науки например получава 154%, по бизнес администра-

ция – 146,7%, по икономика 132%, професорът, преподаващ информационни технологии – 127,5%, в сравнение с тази на професора по английски. По-малко от специалистите по английски получавали само тези, занимаващи се с преподаване на чужди езици и литература, а също и в областта на комуникациите.

ВИЦАРИЯ

• На изпит по физика. Влиза първият студент.

- Колега, представте си сега, че пътувате във влак. - казва изпитващият. - Става ви горещо, какво ще направите?

- Ами ще отворя прозореца. - казва студентът.

- Добре, това до какво ще доведе, до намаляване или увеличаване на скоростта?

- До намаляване.

- Грешен отговор, колега, съжалявам - двойка.

Излиза студентът и предава на другите. Влиза вторият.

И на него изпитващият задава същия въпрос.

- До увеличаване. - казва уверено студентът.

- Грешен отговор, колега, съжалявам - две.

Излиза отчаян студентът и предава на следващите.

Влиза трети.

- Така. Колега, представте си сега, че пътувате във влак. - казва изпитващият.

- Става ви горещо, какво ще направите?

- Ами ще си съблека якето. - казва студентът.

- Добре де, ще ви стане още по-горещо?

- Ами ще си съблека пуловера. - хитро пак отговаря студентът.

- Добре де, ще се пукнете от жегата в купето, какво ще направите?

- Абе от жегата умирам, ама не отварям прозореца!

• Две студентки се разхождат вечер по улицата, едната от приложна математика, другата специалност логика. По едно време чули някой да върви след тях. Математичката направила някакви изчисления и каза: - С това темпо ще ни настигне след 30 секунди. Ако се разделим, вероятността да хване едната от нас намалява с 50%.

На другата ѝ прозвучало логично и се съгласила.

Срещат се на другия ден и математичката пита:

- Какво стана снощи?

- Ти се оказа права, мъжът ме настигна след 30 секунди.

- И ти какво направи?

- Ами вдигнах си полата.

- А той какво направи?! -

- Той си свали панталоните.

- И после какво стана?

- Е, по пътя на логиката с вдигната пола се бяга по-бързо, отколкото със свален панталон.

• Професор изпитва бъдещ юрист.

- Разяснете ми понятието „измама“ - казва професорът.

- Измама ще бъде, ако ме скъсате, господин професоре.

- Какво искате да кажете?

- Ами, според закона, всеки, който използва незнанието на другия в негова вреда, може да бъде обвинен в измама...

• В час по биология преподавателката пита: - Кой човешки орган се увеличава до 10 пъти?

В стаята се чува кикот.

- Хи-хи-хи-ха-ха-ха.

- Зеницата на окото, а вашето хи-хи-ха само два и половина

• Професор по педиатрия чете встъпителните си слова:

- Най-опасни в живота на човека са първите два часа от живота му!

Студент от последната скамейка:

- Г-н професор, аз мисля, че и последните два не са лишени от известен риск...

• - Каква е разликата между студент и професор?

- Професор - това е човек, който си е взел всичките изпити.

• - Професоре, имам лошо чувство, че синът ми няма да си вземе изпита при вас...

- Да се хванем на бас за сто лева, че ще го вземе?

• Кандидат-студент се явява на изпит за НАТФИЗ. Карат го да разиграе етюда - да имитира слон.

Младежът прави тъпа физиономия, изважда си джобовете на панталона навън и пита:

- А хобота да го показвам ли?

• В езиковата школа.

- Бих искал да запиша сина си, за да научи поне един чужд език.

- Да, разбира се! Английски, френски, немски, испански...

- А кой език е най-чужд?

• Студент се стяга да ходи на море. Приятелите му казват:

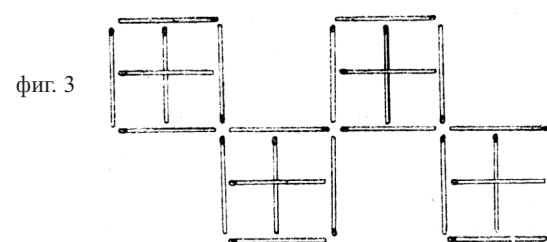
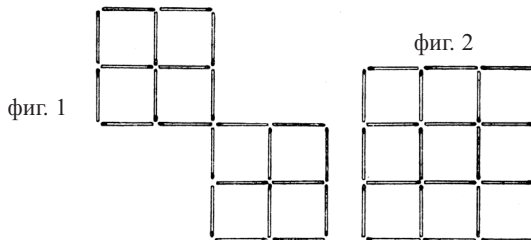
- Вземи да си купиш един ку-

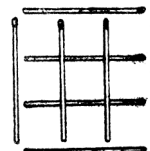
ЗАДАЧИ. ГЛАВОБЪЛЪСКАНИЦИ

ГЕОМЕТРИЯ С КИБРИТЕНИ КЛЕЧКИ

1. От 24 кибритени клечки могат да се образуват 8 и 9 квадрата, но и 20 квадрата - разрешено е клечките да се поставят една върху друга (фиг. 1, 2, 3)

2. Дадена е фигура, съставена от 8 кибритените клечки (фиг. 4). Открийте върху нея 14 квадрата. Махнете 2 клечки така, че да останат 3 квадрата.

ОТГОВОРИ НА ЗАДАЧИТЕ ОТ МИНАЛИЯ БРОЙ

1. Пробитият куб е «олекнал» със 7 малки кубчета от общия брой 27.

2. Като вземем предвид взаимните положения на стените на куба, виждаме, че майсторът Гроздан изработва 11 различни сувенира в два цвята.

Подготвил:
доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

фар.

- Защо?

- Ами да си сложиш там бельото, панталон, риза, сако...

- Е тогава с какво ще се облека?

• Професор по латински възхвалява духа и здравето на древните римляни и казва, че обикновеният древноримски младеж обикновено преди закуска преплува три пъти река Тибър.

В това време един от студентите говори с колежата си на задния ред.

- Мога ли да знам какво е толкова интересно? - пита професорът.

- Просто казвах на колежата, - отговаря студентът - че ако преплува три пъти реката, ще излезе на другия бряг, на който не са дрехите му.

• Психологичният към преподавател по латински:

- Случайно да говорите, когато спите?

- Уви, не. Само когато другите спят...

• - Спомням си като започвах училище - първи учебен ден в първи клас, мама ме води за ръка на училище... Спомням си и като завършвах - последен учебен ден, тате ме отнася на гръб от училище...

• - „Един професор се разхожда пред ВУЗ със забит нож в гърба“... - знаеш ли го този виц? - Не, не го знам, но много добре започва.

• Изпит в университета. Професорът изпитва студентка, която очевидно не е подготвена.

След многократни опити, да изцеди някакви знания от нея, професорът казва:

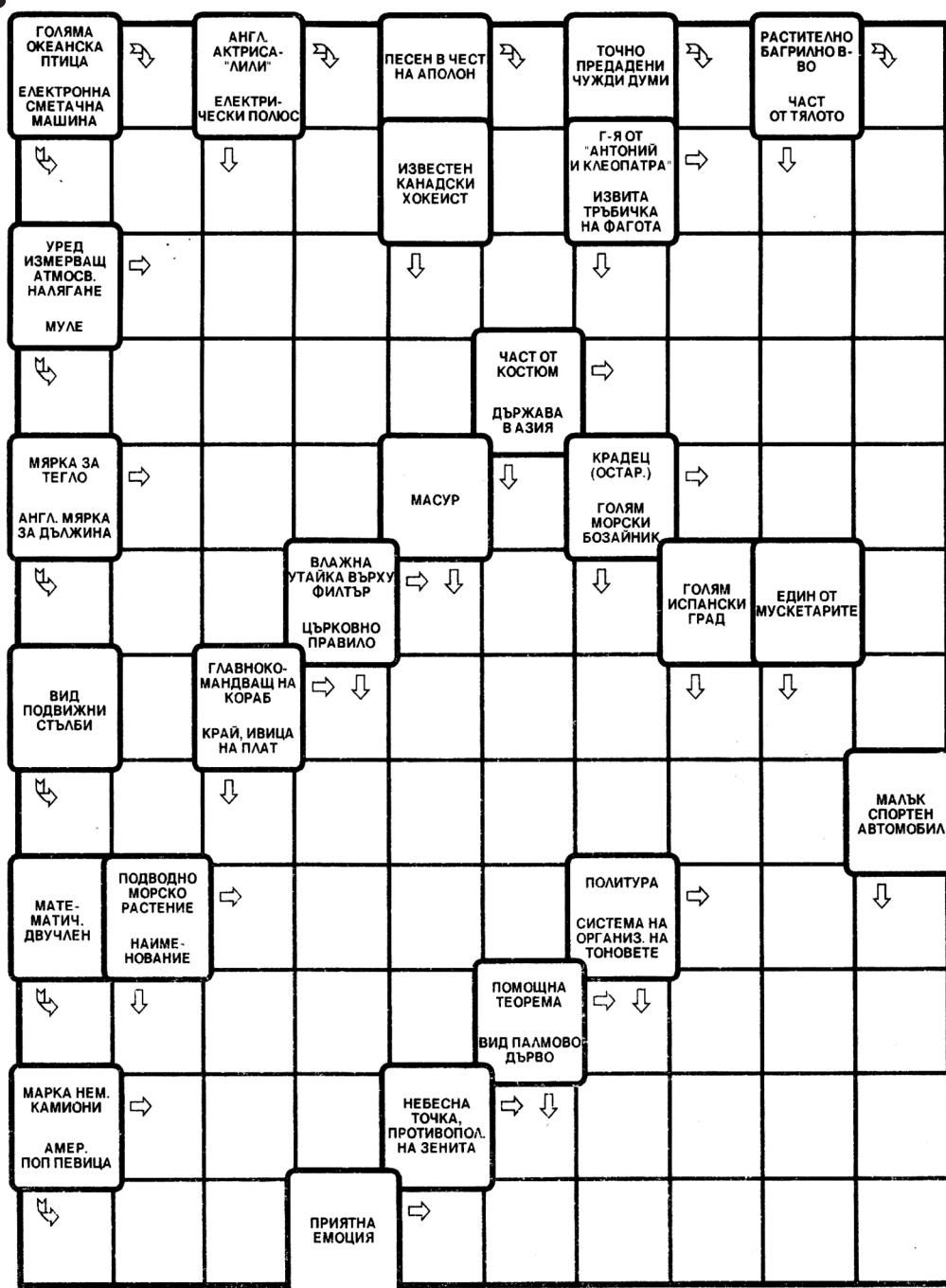
- Съжалявам, колежке, но при това положение не мога да ви пусна.

- При това положение, аз също. - отговорила студентката.

КРЪСТОСЛОВИЦА

КРЪСТОСЛОВИЦА

КРЪСТОСЛОВИЦА

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

ТИЛЪО ТИЛЕВ – ГЛАВЕН РЕДАКТОР, ДОЦ. Д-Р ВЛАДИМИР ЯНЕВ, ДОЦ. Д-Р ЖОРЖЕТА ЧОЛАКОВА,
СТЕФАН СТОЯНОВ – ФОТОГРАФ, ГЛ. АС. ЕВЕЛИНА ДАСКАЛОВА, ГЛ. АС. Д-Р ИВАН ПОПОВ, ДОЦ. Д-Р ЛЮБА ПОПОВА,
ГЛ. АС. ОГНЯН КОЙЧЕВ, ДОЦ. Д-Р СНЕЖАНА МАГАЕВА

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА: Пловдив, 4000, ул. „Цар Асен“ №24, тел.: 261 477

ПРИЕМНО ВРЕМЕ: всеки ден от 10.00 до 14.00 часа

ВЕСТНИКА МОЖЕ ДА НАМЕРИТЕ В ИНТЕРНЕТ НА АДРЕС: www.pu.uni-plovdiv.bg:8080/, www.fmi-plovdiv.org

Електронният вариант се прави от СТЕФАН ДЖУКЕЛОВ

Текстове и мнения изпращайте на e-mail: vestnik@pu.acad.bg; vestnik_pu@abv.bg